

Høringsnotat – Jammerland Bugt havvindmøllepark (myndigheder)

Kontor/afdeling
Vedvarende Energi

Dato
25. oktober 2019

J nr. 2019-5937

MALFL / SKE

Notat vedrørende myndighedssvar fra den offentlig høring af miljøkonsekvensrapporten for Jammerland Bugt Havvindmøllepark

Energistyrelsen gennemførte i perioden den 27. december 2018 til den 28. februar 2019 en offentlig høring af miljøkonsekvensrapporten for Jammerland Bugt Havvindmøllepark.

Der er i høringsperioden indkommet 13 svar fra myndigheder, herunder svar fra Energinet. En oversigt over indkomne myndighedssvar er vedlagt som bilag 1. Myndighedssvarene er gengivet nedenfor i resumé nedenfor, med tilhørende svar fra Energistyrelsen.

Høringssvar fra myndigheder, herunder Energinet:

Vikingskibsmuseet har ingen bemærkninger til VVM-redegørelsen, men gør opmærksom på museumslovens § 29h, stk.1, hvorefter fund af spor af fortidsminder eller vrag gjort under anlægsarbejde straks skal anmeldes til Kulturarvsstyrelsen og arbejdet standses.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen vil i en eventuel etableringstilladelse stille vilkår om, at der forinden møllerne opstilles, skal gennemføres et marinarkæologisk undersøgelsesprogram inden for havvindmølleområdet. Det vil også blive stillet et vilkår som henviser til reglerne i museumslovens § 29h, stk. 1.

Arbejdstilsynet bemærker, at arbejdsmiljøloven og dertil knyttede bekendtgørelser skal overholdes, bl.a. i forbindelse med kabelføring til Asnæsværket, aktiviteter i anlægs- og driftsfasen, samt ved demontering af havvindmølleparken.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen vil i en eventuel etableringstilladelse stille vilkår om, at de relevante bestemmelser om arbejdsmiljø inden for Beskæftigelsesministeriets område skal overholdes. Det vil i øvrigt fremgå af tilladelsen, at arbejdstilsynet fører tilsyn med arbejdsmiljøet før, under og efter etableringen af havmølleparken.

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Udenrigsministeriet – Fiskeristyrelsen bemærker, at der vil være gener for fiskeriet, og at fiskeriet i området vil blive påvirket af anlægsarbejderne i en sådan grad, at erhvervsfiskerne kan være berettiget til erstatning efter reglerne i fiskeriloven.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen vil i en eventuel etableringstilladelse stille vilkår om, at bygherre skal tage kontakt til erhvervsfiskere med henblik på at tilrettelægge anlægsaktiviteter således, at fiskeriet ikke påvirkes unødigt. Der vil ligeledes blive stillet vilkår om, at bygherre tager kontakt til erhvervsfiskerne i området med henblik på at forhandle en eventuel erstatning efter fiskeriloven, jf. §§ 76 – 80 i lovbekendtgørelse nr. 764 af 19. juni 2017 for så vidt angår dokumenterede tab.

Kerteminde Kommune bemærker, at der bør gennemføres en habitatvurdering af påvirkningen af marsvin, idet de er en del af udpegningsgrundlaget for H93 i Natura 2000 område 109. Endvidere bemærkes, at der bør udarbejdes en visualisering af møllerne fra øen Romsø.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen er bevidst om, at støj fra nedramning af pæle til vindmøllefundamenter kan forårsage undervandsstøj i et omfang, som kan skade marine pattedyr (sæler og marsvin). På den baggrund og med det formål at beskytte havpattedyr mod skadelige effekter af undervandsstøj blev der i 2015 nedsat en arbejdsgruppe bestående af forskere og konsulenter, der skulle komme med anbefalinger til, hvordan vi i Danmark regulerer anlægsstøjen fra installation af rammede fundamenter i forbindelse med havmølleparker i danske farvande. Resultatet af arbejdet var en anbefaling til hvilke støjvilkår (herunder grænseværdier for undervandsstøj), der skal gælde i etableringstilladelser. Vilkårene er udviklet således, at de varetager de særlige beskyttelseshensyn, der er i forhold til marsvin.

Vilkårene om undervandsstøj for pæleramning er senest revideret i 2016. Energistyrelsen vil i en eventuel etableringstilladelse stille vilkår i forhold til undervandsstøj, som i tilstrækkeligt omfang varetager beskyttelseshensyn over for marine pattedyr (marsvin og sæler).

I forhold til ønsket om visualiseringer fra Romsø, har Energistyrelsen vurderet, at de foreliggende visualiseringer er tilstrækkelige til at belyse de visuelle påvirkninger af landskabet og at antallet af visualiseringerne er tilstrækkeligt.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen (TBST) har en række konkrete bemærkninger til VVM-rapportens afsnit om luftfartsafmærkning af møllerne og påvirkninger af luftfart og flysikkerheden. TBST gør desuden opmærksom på luftfartslovens § 67 a, hvoraf det fremgår, at anlæg, der har en højde på 100 meter eller derover, skal anmeldes til TBST. Opførelsen af anlægget må ikke påbegyndes, før TBST har udstedt en attest om, at hindringen ikke skønnes at ville frembyde fare for

lufttrafikkens sikkerhed, jf. LL § 67 a. Herudover skal styrelsen også gøre opmærksom på kravene til afmærkning af vindmøller i BL 3-11, Bestemmelser om luftfartsafmærkning af vindmøller”.

Energistyrelsens bemærkninger:

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens bemærkninger er taget til efterretning og Energistyrelsen vil bl.a. anmode bygherre om at tage kontakt til TBST i forbindelse med detailprojektering af havvindmølleparken, så det sikres, at påvirkninger på flytrafikken og flysikkerheden undersøges i forhold til det konkrete projekt og efter de forskrifter, som anvises af TBST.

Energistyrelsen vil stille vilkår i en eventuel etableringstilladelse om, at vindmøllerne skal anmeldes og godkendes af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

Erhvervsministeriet (Søfartsstyrelsen) har en række bemærkninger til VVM-materialet herunder særligt til afsnit om sejladsikkerhed. Bygherre har efter høringen forholdt sig til Søfartsstyrelsens bemærkninger i et selvstændigt notat af juli 2019. Dette notat har været forelagt Søfartsstyrelsen, som ikke har haft yderligere bemærkninger, men dog anfører, at der skal laves en sejladsrisikoanalyse, når det endelige parklayout kendes og at foranstaltninger til sikring af skibstrafikken skal ske efter søfartsstyrelsens anvisninger.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen vil se til, at bygherre laver en sejladsrisikoanalyse for det endelige parklayout og at der i en eventuel etableringstilladelse stilles vilkår om foranstaltninger til sikring af, at skibstrafikken skal ske efter Søfartsstyrelsens anvisninger.

Energinet har særligt bemærkninger til anlæg på land, herunder at det er Energinet som ejer og driver flere eltransmissionsanlæg på land, og at parken kan give anledning til at forstærke overføringsevne på Midtsjælland mv. Desuden gøres opmærksom på en række servitutter og respektafstande for luftlednings- og jordkabelanlæg, som skal iagttages.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen har videreformidlet Energinets bemærkninger til bygherre og vil henvise bygherre til Energinet bl.a. med henblik på, at Energinet anviser et nettilslutningspunkt på land.

Miljøstyrelsen har fremsendt et hørings svar den 28. februar 2019, samt en uddybning heraf den 27. juni 2019. Miljøstyrelsen understreger nødvendigheden af brug af afværgeforanstaltninger for marsvin, idet der er tale om kerneområde for marsvin i vinterhalvåret, men samtidig, at marsvinene yngler i området om sommeren. Miljøstyrelsen vurderer samlet set, at man ved brug af afværgeforanstaltninger, jf. VVM-redegørelses afsnit 11.1, mindsker påvirkningen af marsvin mest muligt.

Miljøstyrelsen bemærker desuden, at det fremgår af VVM-rapporten er Jammerland Bugt og projektområdet et meget vigtigt raste- og trækområde for marine vandfuglearter med internationalt betydningsfulde forekomster af bl.a. gråstrubet lappedykker, ederfugl, sortand & fløjlsand. Med stadigt flere marine vindmølleparker i vigtige rasteområder for marine fugle efterlyser Miljøstyrelsen generelt en fagligt stærkere, udvidet redegørelse for de kumulative effekter af etableringen af havvindmølleparker på fugle til havs. Vi vil i den forbindelse opfordre til, at energistyrelsen får udarbejdet en videnskabelig analyse af de samlede kumulative effekter af alle danske marine vindmølleparker, der også forholder sig til effekter af kommende planlagte vindmølleparker, som kan dokumentere, at etableringerne af havvindmølleparkerne ikke er i strid med fuglebeskyttelsesinteresserne og direktivet. Et sådant fagligt grundlag vil være afgørende for Miljøstyrelsens vurdering af fremtidige marine vindmølleparker.

Miljøstyrelsen anerkender samtidig, at man i forbindelse med den forudgående korrespondance myndighederne imellem om projektet, har fundet frem til den placering af Jammerland Bugt Havvindmøllepark, som forstyrrer fuglene i området mindst muligt.

Miljøstyrelsen gør endvidere opmærksom på, at området for havvindmøller og kabelkorridor ligger tæt på et område for indvinding af råstoffer og at der af den grund bør fastsættes sikkerhedsafstande til råstofområdet.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen er bevidst om, at støj for nedramning af pæle til vindmøllefundamenter kan forårsage undervandsstøj i et omfang, som kan skade marine pattedyr (sæler og marsvin). På den baggrund og med det formål at beskytte havpattedyr mod skadelige effekter af undervandsstøj blev der i 2015, nedsat en arbejdsgruppe bestående af forskere og konsulenter, der skulle komme med anbefalinger til, hvordan vi i Danmark regulerer anlægsstøjen fra installation af rammede fundamenter i forbindelse med havmølleparker i danske farvande. Resultatet af arbejdet var en anbefaling til hvilke støjvilkår (herunder grænseværdier for undervandsstøj), som skal gælde i etableringstilladelser. Vilkårene er udviklet således, at de varetager de særlige beskyttelseshensyn, der er i forhold til marsvin. Energistyrelsen vil i en eventuel etableringstilladelse stille vilkår om undervandsstøj, der i tilstrækkeligt omfang varetager beskyttelseshensyn over for marine pattedyr (marsvin og sæler).

Energistyrelsen har noteret sig Miljøstyrelsens bemærkninger om, at der kan være behov for generelt at udbygge viden om de kumulative effekter på fugle for fremtidige projekter. Energistyrelsen har desuden noteret sig, at der kan være behov for vilkår om sikkerhedsafstande til nærliggende råstofområde.

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker, at støjberegninger skal ske efter de nye støjregler, idet disse trådte i kraft primo 2019.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen vil sikre, at der gennemføres støjberegninger efter den nye støjbekendtgørelse i forhold til miljøpåvirkningen fra støj i driftsfasen.

Kalundborg Kommune bemærker, at kommunalbestyrelsen er imod projektet, og er kritiske over for rapportens materiale vedr. visuelle påvirkning af projektet. Der er bekymring for de visuelle påvirkninger, herunder påvirkningen af den rekreative herlighedsværdi af kyststrækningen i Jammerland Bugt. Kommunen er desuden bekymret for projektets påvirkning af hhv. turisme og erhvervslivet udviklingsmuligheder i de kystnære områder.

Kalundborg Kommune anfører desuden et alternativt forslag linjeføring af kabler på land.

Energistyrelsens bemærkninger:

Projektets visuelle påvirkning af landskabet, herunder især de kystnære områder, er i VVM-redegørelsen vurderet til at være op til "meget stor". Energistyrelsen har vurderet, om den visuelle påvirkning af projektet er så voldsom og usædvanlig, at den kan karakteriseres som uacceptabel og give anledning til at afvise projektet. Energistyrelsen har bl.a. på baggrund af visualiseringsmaterialet i VVM-rapporten vurderet, at den visuelle påvirkning af projektet (240 MW, 34-60 møller, min. afstand til kysten på 6 km), er inden for et acceptabelt niveau og at der er derfor ikke ud fra det foreliggende materiale er grundlag for at afvise projektet af hensyn til de visuelle påvirkninger.

Til brug for denne vurdering har der bl.a. været lagt til grund, at der i 2012 blev gennemført en screening af områder for op til 200 MW havvindmølleparker ud til 20 km fra kysten ([link til screeningsrapport](#)). Screeningen tog bl.a. højde for konkurrerende hensyn, herunder de visuelle påvirkninger af landskaberne. Der blev i den forbindelse peget på 15 potentielle områder, herunder området i Jammerland Bugt. Resultatet af denne screening (screeningsrapporten) og en tilhørende visualiseringsrapport blev dengang forelagt energiforligskredsen og der var i den forbindelse en politisk accept af, at der kunne opstilles op til 200 m høje havvindmøller indtil 4 km fra kysten.

Desuden skal det bemærkes, at den politisk vedtagne åben dør-ordning for havvindmøller, netop giver mulighed for, at der etableres havvindmøller tæt på kysten og der er i den tilhørende lovgivning ikke klare retningslinjer for, hvornår de visuelle påvirkninger fra et kystnært projekt kan karakteriseres som uacceptable.

Tillige bemærkes, at der i forbindelse med VVM-processen er sket en indskrænkning af projektet, bl.a. af hensyn til de visuelle effekter. Afstanden til kysten fra den nærmeste mølle er således ændret, så afstanden nu er 6 km mod oprindeligt 4 km.

Energistyrelsen vil henvise bygherre til kommunen for en drøftelse det alternative forslag linjeføring af kabler på land.

Naturvårdsverket (Birdlife Sverige) bemærker bl.a., at de kumulative påvirkninger af sorttænder, fløjlsænder og edderfugle fra projekterne Jammerland Bugt og Omø Syd er væsentlige og fraråder opførelse af havvindmølleparker på

disse lokaliteter. Naturvårdsverket henviser til deres høringssvar til Espoo-høringen af Omø Syd projektet og til den korrespondance, som har været i den forbindelse.

Energistyrelsens bemærkninger:

Der er i forbindelse med VVM-processen for projektet lavet væsentlige projektilpasninger for at mindske bl.a. de grænseoverskridende påvirkninger på fugle. Det er Energistyrelsens foreløbige vurdering på det foreliggende grundlag, at projektets potentielle påvirkning på fugle er inden for et acceptabelt niveau. Energistyrelsen bemærker, at Naturvårdsverket i høringssvar af 8. marts 2019 fremfører, at de ikke mener, at det er sandsynligt, at yderligere dokumentation og længere tidsseriedata væsentligt vil øge præcisionen i beregningerne. For at styrke beslutningsgrundlaget har Energistyrelsen imidlertid besluttet, at søge at oplyse det yderligere fsva. påvirkningerne på fugle ved at indhente en 3. partsvurdering af rapporternes afsnit herom.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse bemærker, at projektet kan påvirke radardækningen luftvarslingsradaren på Gniben og der bør gennemføres en analyse af projektets tekniske og operative konsekvenser for radardækning, når projektet konkretiseres og at dette skal gøres efter en bestemt metode (Eurocontrol guidelines). Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse vil på baggrund heraf vurdere, om projektet kan accepteres med eventuelle krav om afværgeforanstaltninger og tilhørende anlægs- og driftsoverenskomst. Det bemærkes i øvrigt, at der kan være behov for, at der udføres en UXO-survey forinden anlægsarbejdet påbegyndes.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har endvidere en række tekstnære bemærkninger til VVM-redegørelsen, som de mener bør tilrettes.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen har i forbindelse med andre havvindmølleprojekter udviklet standardvilkår for de radaranalyser og UXO-surveys, som Forsvaret typisk stiller krav om skal gennemføres inden en havvindmøllepark etableres. Der vil således blive stillet vilkår i en eventuel etableringstilladelse om, at der skal gennemføres radaranalyser og en UXO-survey, som følger de anvisninger, der er anvist i Forsvarets høringssvar. Der vil også blive stillet vilkår om, at radaranalyser og UXO-survey gennemføres for bygherres regning.